

Oslo, 10.12.2020

Olje- og energidepartementet

Innspill til Stortingsmelding om langsiktig verdiskaping fra norske energiresurser

DNT er Norges største friluftsansjasjon. Hvert år tar vi med 1 million mennesker ut på tur. Intakt natur og store sammenhengende naturområder er grunnlaget for veldig mye av vår aktivitet – og det er grunnlaget for unike naturopplevelser for veldig, veldig mange. Det er også grunnen til at DNT har vært så tydelige blant annet i diskusjonen om vindkraft på land. DNT ønsker med dette å fremme innspill til punkt 1 om arbeidet med stortingsmeldingen generelt.

Bakgrunn

Hvert år blir det mindre urørt natur i Norge. Utbygging av energianlegg (vindkraft, vannkraft og kraftledninger) skjer ofte i urørte naturområder med store friluftslivsverdier. Vindkraft innebærer store naturinngrep, og er samlet sett den største arealsaken i Norgeshistorien. DNT er bekymret for omfanget av videre utbygging.

Men DNT er ikke imot all kraftutbygging. Verden står overfor alvorlige menneskeskapte klimaendringer. Utbygging av fornybar energi er nødvendig for å redusere klimautslippene og er en viktig del av det grønne skiftet. Samtidig må det skje på en måte som ikke ødelegger verdifulle natur- og friluftslivsområder. Vi må klare å ta vare på både klima og natur. Ambisjonen for Norge må derfor være å satse på effektive klimatiltak med minst mulig tap av natur. Innsats for energieffektivisering og -sparing må trappes opp, og det må satses mer på alternative energikilder som sol, berg-/grunnvarme og havvind, samt opprustning av eksisterende vannkraftverk. Utbyggingen av vindkraft på land må styres i retning av allerede utbygde og industrialiserte områder. Noe natur er faktisk så verdifull at den har større verdi som urørt, enn som utbygd.

Innspill til tema i meldingen

Verdiskaping i bredt perspektiv

DNT mener at den varslede stortingsmeldingen om verdiskaping fra norske energiresurser må anlegge et bredt perspektiv. Verdiskaping handler også om å ta vare på viktige verdier som naturmangfold, økosystemtjenester og muligheter for naturopplevelser og rekreasjon. Dette er grunnleggende verdier som vår velferd er helt avhengig av, og som derfor bør vektas tungt når regjeringen nå skal legge et langsiktig løp for utvikling innenfor norske energiresurser. Vi vil også minne om regjeringens politikk for friluftsliv (Meld. St 18 (015-2016)). I tillegg til friluftslivets egenverdi i form av kilde til høyere livskvalitet, glede og personlig identitet, er friluftsliv en viktig del av regjeringens folkehelsepolitikk. Å ta vare på natur, er dermed viktig for å sikre god folkehelse.

Et bredt perspektiv på verdiskaping innebærer også at energisektoren ikke kan sees isolert fra verdiskaping innenfor andre næringer. Utbygging av landbasert vindkraft og andre energiformer som har store konsekvenser for naturen, må ikke gå på bekostning av for eksempel reiselivsnæringen.

Energisparing- og energieffektivisering

Det legges opp til at viktige tema i meldingen vil være fremtidig utvikling av norsk petroleumsnæring, klimamålet om femti prosent reduksjon av utslippene fra olje- og gassvirksomheten innen 2030, kraftsystemet på land og elektrifiseringen av samfunnet, vindkraft til havs og veikart for hydrogen. DNT er positive til en slik helhetlig gjennomgang av energipolitikken. Samtidig mener vi at det vil

være helt meningsløst med en slik omfattende gjennomgang uten samtidig å se på behovet og potensialet for energieffektivisering og energisparing. Vi mener meldingen må legge betydelig vekt på dette og vurdere muligheten for verdiskaping og arbeidsplasser også innenfor dette feltet.

Alternative fornybare energikilder

I tillegg vil DNT oppfordre til at meldingen omfatter verdiskaping innenfor alternative energikilder som sol og bergvarme/grunnvarme. Det er et stort behov for en plan som sammenstiller eksisterende kunnskap og som samler alle fornybare energiområder. Det er for eksempel et stort uforløst potensial i varmebidraget fra varmpumper. Ifølge NVE hentes det mye energi fra varmpumper, men det er fremdeles et stort potensial, kanskje så mye som 15-20 TWh mot 2030, basert på tall fra 2015. Dette er kortreist energi med neglisjerbare miljøkonsekvenser.

Vannkraft – opprustning og miljødesign

Vannkraft har hatt stor betydning for Norges velferdsutvikling. Vi mener tiden er moden for å se på alternative muligheter for verdiskaping innenfor denne sektoren. Mange kraftverk er gamle og modne for opprustning. Oppgraderinger er delvis gjennomført, men fornyelsestakten innenfor vannkraft er altfor lav. Rene opprustningstiltak, som å bytte turbin og andre tekniske deler, har lite konsekvenser for naturen. DNT mener derfor meldingen må se på muligheter for økt verdiskaping innenfor dette feltet.

Utvidelse av eksisterende vannkraftverk har ofte langt større konsekvenser for naturen. DNT vil imidlertid vise til omfattende og viktig forskning med miljødesign i regulerte vassdrag som kobler målet om å produsere kraft og samtidig ta vare på laks og annet dyreliv. Dette kan være vinn-vinn-løsninger, men er dessverre i altfor liten grad tatt i bruk. DNT vil ta til orde for en sterkere satsing på miljødesign og oppfordrer til at meldingen gjennomgår dette verdiskapingspotensialet, både mhp. forskning, utvikling av tjenester med kvalifisert kompetanse og teknisk utstyr for å få slike prosjekter fra skrivebordet og ut i elvene i stor skala.

Elektrifisering av plattformer med landbasert vindkraft

Når det gjelder debatten om elektrifisering av norske plattformer med vindkraft fra land, er DNT skeptiske til dette. For det første vil en storstilt utbygging av mer vindkraft på land ha store konsekvenser for naturen og vil neppe være i tråd med regjeringens nye melding om vindkraft på land (Meld. St. 28 (2019 –2020)). For det andre er den globale klimagevinsten av elektrifisering av eksisterende plattformer tvilsom og ettersom overskuddsgass da vil eksporteres og brennes i andre land med påfølgende utslipp. Dette er noe departementet også selv har erkjent. DNT advarer derfor mot å legge til rette for en utvikling som ødelegger viktige natur- og friluftslivsverdier og som heller ikke bidrar til å nå internasjonale mål på klimaområdet.

Vennlig hilsen

Per Hanasand
Styreleder

Dag Terje Klarp Solvang
Generalsekretær